

ДЕРЖАВНИЙ ЗАПОВІДНИК НА УКРАЇНІ.

(Кореспонденція до "У. Р. В." з Рад. України.)

За порогами наш дідусь Дніпро — широкій і могутньо-поважний. По старому котітві він свої хвилі до Чорного моря. Одна лише зміна, що замість човнів із запорожцями, що випливали на Турка аж до Синопу та Стамбулу, курсують тепер великі пароплави та баржі, навантажені золотом, шпінатом. Так само й у степу, що колись мав назву "Великий Луг" та "Дике Поле", не летить тепер кров у боротьбі з Турком чи Татаром. Ні! Там тепер, у тих колись диких степах, вільний селянин шпінатиченьку сіє.

За для поступу в сільському господарстві, щоб наше господарство виробити більш прибутковим, потрібні наукові дослідження. Ось для тієї мети, на досить великій земельній площі (розміром коло 75,000 на шість гальційських морів), що має форму прикуттинки, задовжки 30 верст і завширшки 12 верст, засновано радянською владою Заповідник "Чапли" імені Раковського.

Коли було зруйновано Запорожську Січ, то царина Катерина почала роздавати панам українські землі з хуторами і вільним там людом. Це й тепер євпаторійські землі. Катерина, вражаючи до цього, що робила? Степ широкий, край веселий тай запанастило!

Катерина не встигла його породувати. Цієї роботи вистарчило й на інших царів, між ними й на Миколу, того самого, що так тяжко карав Тараса Шевченка. Той цар подарував степ, де тепер заподіє Чаблі, якось герцогу німецькому, — Ангальт-Кеттенському. Цей герцог абдував у степу хутор, назвавши його Асканія-Нова (бачите в Німеччині була в него Асканія-Стара!) та розводив тавбу коней. Через деякий час Німець цей "свою" землю продав в інші руки. Одні із північних власників її садити у степу парк, копає ставок (звичайно не він, але ставок на пана дуже) спроваджує до рогу рибу, лебедів і всяку звірину — мало не з цілого світу. У тій Новій Асканії таким чином виявляється приватний острівок ніби для наукового досліджування степової

природи й нових там мешканців — звірини. Ці наукові заходи скеровані були виключно на задоволення амбіції пана: бо це, що в Нову Асканію їдуть, найть з чужих країв багаті дядьки, щоб подивитись там на звірину, що зібрана мало не з цілого світу, це все досконала панова коло серця. Для селянства ж все це було неприступне: вони не мали права й оком позирнути!

Та в корні все змінилася жовтнева революція. Поперше, всіх панів наче короля зникло з карти світа. І хоч вони, тулячись поза кордоном, шпирять думки, що в Радянській Республіці у варварський спосіб пощипано всі так звані агрикультурні огнища, оті зграйкові на покосі панські маєтки, однак воно так не є.

У сферах науки, в тому числі і в сільськогосподарській, сягнули ми далеко наперед. Тут наука, замість задоволення примхи панів, пристосована на тепер, щоб служити виключно селянам і робітникам.

Заповідник "Чапли" (німецька назва Асканія Нова в забутті пішла), крім того, що підтримує заходи попередника пана (той зоопарк чи по нашому звіринище при радянській владі це в кращому стані, ніж було раніше), але там звернуто увагу й на дослідження в сферах покращання скотарства в цілому СРСР. Між іншим, за допомогою спарювання різних рас, виводиться нову породу овець, щоб і шерсть мала вона тонкоруну, і щоб дороге м'ясо було з неї для вилучення жиру. Показати роботи й над плеканням насіння кращих сортів. Сотки тисяч пудів насіння розповсюджують що року між селянами. На землі того Заповідника "Чапли" провадять дослідження з удосконаленням господарства з одним методом, щоб селянство СРСР, застосовуючи в себе ті методи, було всецільним господарем на законтрибуційних землях. І коли за етасів царату в Нову Асканію селянин і ногою не ступав, то тепер заповідник "Чапли" відвідує тисячі тисяч селян-екскурсантів з цілого СРСР.

М. Луцкевич.

ЛЕНСБОРИ ПРО РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ.

Відомий англійський робітничий діяч і парламентарний посол Джордж Ленсборі об'їздив цілий Радянський Союз, підляк до Англії. Перед відходом з Москви, він виступив там перед президією радянських професійних союзів з промовою, в якій сказав:

"Дозвольте подякувати вам

за змогу зустрітись, наочно з представниками профруху С. Р. С. Р. Через Вас я широким діям профруху за їхню допомогу завоювати з життям вашої країни. Я завжди пам'ятатиму ясні моменти під час перебування мого в С. Р. С. Р. В вашій країні я був ще в 1920 р., коли скрізь панували занепад та руїна. С. Р. С. Р. справді по-

став на руїнах. За перших відвідувань вашої країни я мав щастя розмовляти з вами і нашим провідником В. І. Леніном та переконатися, що російська революція є в певних руках. Це тоді було ясно, що замість капіталістичного ладу зростає й міцніє нове життя. Я хочу підкреслити один момент. У нас, в Англії, широкі маси трудящих переняли єдиним-почуттям прихильності до трудящих С. Р. С. Р. Англійське робітництво, зокрема гірники, завжди пам'ятатимуть про широкую допомогу від пролетаріату С. Р. С. Р. Хоч яка-б доля спіткала гірничий страйк, англійські гірники, їхні жінки і діти довгі роки згадуватимуть братерську допомогу їхніх радянських товаришів.

Робітництво нині цілком зрозуміло, що лише рішучою боротьбою воно досягне свого. Де хто гадає, ніби можна дійти мети мирними способами. А тому, що це неможливо — то будемо битися. І раз зрозуміло, чому воно досягне свого. Бо ймовірно, колиб пролетаріат буду битися за краще вільне життя. Пам'ятайте, що все трудящее людство поглядає на С. Р. С. Р. з найбільшими сподіваннями. Держіться разом. Хай не буде суперечок і ваших ла-

вах. Єдинство ви переможете. Хай живе робітництво С. Р. С. Р. Хай живе світовий союз радянських республік!"

Ленсборі відповів, голова радянських профсоюзів т. Томський, який між іншим вказав, що "для робітництва Радянського Союзу клясова єдність це не абстрактне гасло, а головне чергове завдання. Встановити сталій братерський союз між робітництвом С. Р. С. Р. та Англії — це важлива вимога сучасної хвилі. Прагнення до єдності досягне успіху, не зважаючи на різні незгоди між нами та провідниками англійського профруху. На мою думку, єдність це реальна братерська діяльна взаємна допомога. Коли на однім фронті точиться боротьба, то з другого фронту треба подавати організовану допомогу. Ми широким англійське робітництво і певні, що союз робітництва С. Р. С. Р. та Англії буде міцний, незломний і доведе до справжньої єдності робітничих країн і цілого світу."

Такими словами пролетарської солідарності обмінялися виступами діячів робітничого руху двох великих країн.

ЗНАЧІННЯ АНГЛЮ-РАДЯНСЬКОГО КОМІТЕТУ.

Англо-радянський комітет, що складається з представників британських трейд-юнів і радянських профсоюзів, створений для того, щоб боротися за міжнародний трейд-юнів єдність.

Революційні трейд-юнів, чи профсоюзи є єдиними в Червоному Пролетаріаті. Реакційні трейд-юнів єдині в Амстердамському Інтернаціоналі. Значить — трейд-юнів міжнародний рух є поділений на два табори. Є ще багато таких трейд-юнів, які ні до одного, ні до другого інтернаціоналу не належать. Найбільшою з таких організацій є Американська Федерация Праці, яку Гомперс відігнав з Амстердамського Інтернаціоналу, бо він для неї був "за-революційний".

Однак в самому Амстердамському Інтернаціоналі є такі поступові трейд-юнів, або значні їх частини, що стоять за об'єднанням обох інтернаціоналів. Навіть в самій ексекютивній Амстердамської Інтернаціоналу є зв'язки прихильників такого об'єднання, от хочби Ед. Фішер, Порсел і інші.

Найдогладшою кампанією виступає Амстердамський Інтернаціонал за об'єднанням, себ-то за єдністю міжнародного трейд-юнів руху, провадить революційна меншість англійських трейд-юнів, завдяки праці яких створено англо-радянський комітет.

Про цей комітет, про його значіння пише Порсел, англійський трейд-юнів діяч, в газеті "Трейд-юнів Юніти" між іншим так:

"Організовані робітники С. Р. С. Р. сміливі, повні ентузіазму та революційного запалу, горді своєю революційною перемогою та дивною перемогою над голодом і розрухою, повинні, на нашу думку, приєднатися до міжнародного профруху. Нині це більш потрібно, ніж коли небудь. Ми хочемо підкреслити, що вага англо-радянського комітету день-у-день зростає. Кожний новий день доводить чим раз нагальнішу потребу найтіснішої солідарності робітників Англії та Радського і тісного зв'язку всього міжнародного профруху, а також і профруху С. Р. С. Р."

"Цей зв'язок можна здійснити утворенням могутнього інтернаціоналу профсоюзів. Наступ капіталістів на робітників дедалі збільшується і набирає чим раз жорстокішого характеру. В Англії ми маємо особливо багато причин виникати це."

З приводу заяв, зроблених на засіданні комітету в Парижі, Ленсборі висловлює надію, що розходження в цих заявах буде врегульовано незабаром, бо "наш час не терпить зволікання".

"Плодотворна, велика й надзвичайно важлива робота комітету не повинна припинити-

ся. Ми не повинні торгуватися за дрібязки, коли є такі великі справи, що їх можна й треба зробити."

"Грозові хмари зібралися на обрії. Не дурно капіталістичні держави, а зокрема Англія, утворюють у сусідніх з Радянськими Республіками країнах умови для агресивної війни. Тут в Англії боротьба майнерів, це тільки прелюдія до іншої промислової та політичної боротьби, що, її наслідків ніхто не може передбачити. Радянські робітники віддали кров від крові своєї, щоб допомогти майнерам. Ми цього не забудемо ніколи. Ми певні, що наступна конференція англо-радянського комітету відкриє новий і інтенсивніший період його роботи."

АРЕШТУВАННЯ ОЛЬШАНСЬКОГО?

Урядова Польська Агенція Телеграфічна (ПАТ) поклучилася на данієвські газети, повідомляючи про арештування в Данцігу українського студента Ольшанського, котрий в 1924 році виконав у Львові замаш до тодішнього президента Войцеховського. Ольшанський, мовляв, утік після замашу до Німеччини і скривався у Берліні. Змуснений покинути Німеччину внаслідок Данціга, де перебував під назвиськом Раїс.

"Арештований під закидом крадіжки (?) Ольшанський признався, що він є тим Ольшанським, за яким шукає польська влада". На разі він перебуває в арешті. Данцігська преса додає, що Ольшанський не буде виданий польській владі, тому, що як політичний злочинець користується в Данцігу з права асильо.

ПОМЕР ПЕРШИЙ ЖУРНАЛІСТ ЕСКІМОСІВ.

В Годгабі (в Гренландії) помер М. Лярс Меллер, Ескімос, котрий оснував і видавав першу й єдину ескімоську газету. То була однакова газета, що виходила на тій далекій півночі; називалася "Атуагадліт" т. зв. "Дещо до читання". Покійний М. Лярс Меллер помер в 84 році життя і так може був і найстаріший журналіст на світі. Він насамперед був друкарем у Коппенгазі, а свою газету оснував 1861 року. Сам умів написати і віддрукувати цілу газету. Робив теж клішурі знімки з дерева. "Атуагадліт" виходила насамперед раз на рік, а тепер виходить місячно й є значно поширена між Ескімосами, тому що інших ескімоських газет взагалі нема.

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ У ВАРШАВІ.

У Варшаві арештовано знову 7 осіб за причетність до комуністичної партії.

Під Варшавою викрито редакцію комуністичної "Трибуни".

В КРАЇНІ НЕВОЛІ І СЛІЗ.

ТЮРЕМНЕ ВАРВАРСТВО.

Відвчальний редактор робітничого часопису "Світло", молодий, талановитий поет Василь Бобинський, який вже кілька місяців сидить у львівській тюрмі при вулиці Баторого за це, що предожив до цензури пресовому прокураторові кілька статей згаданого газети й які прокуратор сконфіскував, — заховував тяжко на чохотку. Родина Бобинського звернулася до суду з проханням випустити його на волю за кавцією; та суд відмовив проханням і хорий далі коротає своє життя в тюрмі за неповні провини.

ПОЛІЦІА РОЗГАНЯЮТЬ ПО СОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ.

Дня 19. серпня посол Козубський скликав в Залізках (Зборівщина) перше після війни українське посольське віче. На віче укр. посла прибули люди з околиць Залозець, а також з сусідніх сіл Кременького повіту (на Волині). Прибув також зі Зборова заступник повітового старости на чолі 30 поліціянтів озброєних з ниг до зубів.

Не довго говорив посол Козубський, але слова його поділяли на представників адміністрації так, як червона плахта на бика. Він схопився і без

жадного попередження, стискаючи в руках бравінга, заявив, що віче розвізує. Посол за протестував проти такого насильства і продовжував говорити. Тоді до сали вскочили озброєні поліціянти і стали витискати присутніх. Обурені вічевики, співаючи "Не пора", покинули саль і зі співом вийшли на вулицю, де були розігнані поліцією.

"ПОМИЛУВАННЯ".

В апеляційному суді в Любліні відбулася розправа проти 31 Українців, обжалованих за змову проти Польщі. Справа ця була вже в лютім цього року розбрана на суді в Замостю, де з 54-ох обжалованих 18 було засуджено на кільканайцятьлітній тяжкій роботі. Від вирок зроблено рекурс, а суд апеляційний в Любліні ще побільшав кари, наприклад, Ясінського з 4 на 5 літ. Вирок прийняв обжалованих відставивши "Червоного Пропору".

КОГО І ЗА ЩО АРЕШТУЮТЬ.

5. вересня арештовано в Варшаві комітет з 50 молодиків, який приготувався до демонстрації "війна війни". В Мотиківі з цього приводу арештовано 8 осіб і сконфісковано привезену з Кракова противо-енну одиницю.

З ПОЛЯ НАУКИ Й ТЕХНІКИ.

ПОБОРЮЄ РАКА ХОЛОДОМ.

Французький учений Шаррі продемонстрував в Парижі нову методу лічення деяких недуг через примінення великого зимна. Шаррі послуговується у своїй методі приладом, подібним до залізка від прасовання, який вкладає в плінний воздух, робить в цей спосіб дуже студеним і відтак прикладає до хорої частини тіла. Студинь ділає в той спосіб, що випікання огнем або радієм, але спричиняє менше болю і не викликає такої реакції, як нищення бакцій недуги при допомозі жару.

ВІДКРИЛИ НАПШВИДШОГО ЛЕТУНА.

Студуючи лет птиць на протязі віків, чоловік вікін сам навчився шукати літання. Винайшовши літати, чоловік далеко перестиг в шкорті літання своїх живих мредаів. Та от недавно др. Карло Г. Тавісенд, американський ентомологіст, відкрив в Бразилії птаха, що летить 14 миль на мінуту. Птах цей називається цефеменія і потрапить перелетіти 815 миль на годину. Учений каже, що коли-б люди могли уліпшити шкорті літків до того степ-

пення, що дорівняли-б шкорті цього птаха, то тоді могли-б перелетіти довкола кулю земську в протязі 17 годин. Коли-б літак вилетів з Нью Йорку і летів рівнобіжно до рівника землі, то довжина ліній колової виносила-б 13,845 миль. Коли-б він міг летіти так скоро, як цефеменія, то на протязі одного найдовшого літнього дня облетів-би довкола землі.

ЗАЛІЗО, ШО НЕ РЖАВІЄ.

На з'їзді інженерів в Менчестері інженер др. Берслі здавав звіт про винахід заліза, що не ржавіє й пропонував перші додатні проби виробу такого заліза. Цей винахід ще в той проб, та все-ж такі вже виявилися, що дин виробу цього заліза не багато вища від теперішнього заліза. Виріб цього заліза викликає без сумніву переворот у цій галузі світового промислу. Та не буде це переворот наглий, тільки поступенна еволюція потребає кілька десятиок літ. Подорожувати про виріб цього заліза ще не подано.

Не забувайте про пресовий фонд "Українських Робітничих Вісників!"

О. С. СЛІСАРЕНКО.

АЛХЕМІК.

(Оповідання.)

Над довгими кривульками шансів, що зорали пісчану білоруську землю, над могилками білідажів і землюнок нудгував геній війни.

На фронті панувала "тиша", підчас якої хоч і лунали поодинокі постріли, та не відчувалося в них бойової активності, — так собі, нудгували люди тратили набой, щоб хоч трохи розважитись голосною думою в лісах за Вілейкою.

Будні війни каламутними болотними туманами обволікали мозок, а зледаццла, в притулюючий бездіяльності, думка, ледве ворухнулася, шукаючи поживи...

Зима дурила короткими залізними морозами, а після них чарувала пітими тяжкими відлигами і гноїла салдацькі онучі. В такі дні не хотілося вилізти із землянки, хай темної і непривітної, але сухої. Млівність обволікала людські тіла, нерви розм'ягчувалися і обм'якали, а на сцену виступав брутально-неприспосібний анекдот, вигадка з'їденого пращани Ероса, карти з нескладною механікою думання, наркотика і алькоголю. Всі ці способи підбадьорити нервову систему були в однаковій шани і в брудних але устаткованих салдацьких землянках і в комфортабельних офіцерах.

В салдацьких землянках пограється і виграється все що має будь-яку мінуву цінність: і закопані грудки брудного цукру, і нові онучі, і теплі штани, і рукавиці, і білизна. Все це пе-

реходить з рук до рук, то зкупчуючись в одного якогось улюбленця фортуни, то розпоруючись в десятках рук дрібних шашливиць.

Офіцери цураються плейбейського "очка", вони "подірюють кров" шмендфером, користуючись десятками колод едавіних карт, що, виконавши свою місію у високому товаристві, згодом переходять до лінійної компанії денщиків, а ще далі за якусь компенсацію, до темних землянок справжніх фронтівників.

Правцюватий Ерос в офіцерах товаристві принуджує свої пращі, стає дотепніший і вигадливіший ніж в салдацькій компанії і спроваджує панів офіцерів не до брудної примітної сільської повії, а до вишуканих елеганських панів із шляхетних родин, що наїждять на фронт шукати екзотичи випадкового коханця зі згодливими мучниками. Виправдує їх перебування на фронті бже вірвання сестри-калібниці та, самовільне рижих пікантних пригод, червоний хрест на грудях...

Офіцери не споживають і смердючого каламутного самогону, цього бажаного, але рідкого гостя у салат, — тонкі вина запашної Грузії і Криму та гострий спирт "раданого" виробництва тисать серця під "шляхетними" нарамниками та аксельбантами привележаних військових частин...

Коли пройти верстов за дві в тил передових піхотних шівців лісовим берегом Вілейки можна, натрапити на великий бліндаж, що зовні справляє враження непривітної кротячої норі. Поруч нього менші бліндажі, а над ними всіма густо сплуталася павутинна дрітвь польового телефону. Це штаб полка розташувався тут в безпечному затишкови з усіма своїми допоміж-

ними установами, а великий бліндаж — то житло офіцерів і разом з тим полкове офіцерацьке зібрання.

Враження непривітної кротячої норі зникало без сліду, коли увійти в середину його: Велика кімната обклеєна шпалерами, біла в стилі Ампира кефальна груба, вибілина умовою рукою шукатура, стеля і старанно вистругана підлога. Умобльована, хоч і носить характер випадковості, та зате добре припасована до комфортабельного життя. Навіть пиянню було сюди перенесено з розбитого містечка, видимо з польової оселі, бо підбор нот та написи на них носили сліди семинарських смаків і стилю... Сьогодні в полковому зібранні накурено і душно. Справляються іменни полкового ад'ютанта поручника Губелізде, і з півтора десятка офіцерів зваїтало до штабу скласти своє віншування особи, від якої часто залежав і чин і орден. З півдожики "сестер" з сусіднього польового шпиталю було привезено спеціально для "букету" і вони розташувалися поміж офіцерами і плели свої інтриги, правдивим автором яких, коли вірити старовинним мітам, був Грек небесного походження по імені Гіменей.

З нудним чаєм швидко було покінчено і ті кому невистарчило пари сілі грати в карти, та в передбаченні розкішної вечері, гра не клеїлася.

Поручник Губелізде в карти грати не сів, в вмотивувавши з "сестрою" Свідерською на кінець столу почав розкладати пас'янса шойно привезеного з столиці. Пас'янс був дуже вже мудрий і швидко набрид.

— Киньмо що нудоту, — жартівливо ударила Свідерська поручника по руці і змішала карти.

— Я вам краще поворожу...

Вороження було причіпкою, щоб зайвий раз мати нагоду притиснутись ближче до поручника, та кокетуючи заглядати йому в вічі.

Карті в руках "сестри" звичайно викузували, що червона дама, в яку без тими закоханих тrefовий король, теж палає коханям і вони незабаром поберуться. Червона дама, аж надто була схожа до Свідерської, а в тrefовому королі поручник міг побачити себе, як у дзеркалі. А що карти мали підставити таке викузувати підтверджували недовізначні натиски під столом "королівих" колін на коліна "дам".

Незабаром вороженням зацікавилася ще кілька осіб і коло поручника і "сестри" збиралася чимала компанія. Свідерська всім ворожила, пророкуючи незвичайні пригоди і пророкування її однаково і дотепні і недотепні викликали сміх.

— Панове! Хотите я викличу справжнього ворожого? — запропонував капітан Воликин, командир батальйону.

— Це якого саме? — з усмішкою запитав Губелізде.

— Ви його не знаєте, це санітар мого батальйону Устименко... Прекрасно вороже! — Простімо! Простімо! — залунали голоси, а поручник іронічно посміхаючись спитав Свідерську:

— Ніно, не вжє ви вірите у вороження?

Бував, що неможна не вірити... — і вона почала розповідати ад'ютантові випадки влучного пророкування.

(Далі буде.)

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ

найновішу книжку відомого робітничого письменника М. РІЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно вийшла з друку? Якщо не маєте її в своїй, або ваші знайомі, то поспішайте купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартості навіть тоді, як ви не перечитаете її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині, а життя робітництва в Америці. Коли читаете, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечитаете до кінця.

Письменник М. Річан сам пережив війну і вірно описує всі її страшний події в старому краю. Читачи "Карпатську ніч" в рівночасно багато вчаться і в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окардника з артистичним малюнком в двох кольорах.

Купіть, а ніколи не пожалуйте! Розповсюджені скрізь у книжках.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ. Замовлення з грішми посилайте на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.